

MÅTTSUNDARN

Medlemsblad från

MÅTTSUNDS INTRESSEFÖRENING

Nr 10

Årgång 6. 2001

Tidningen delas ut gratis till alla hushåll i Måttsund.

Priset för övriga 20:-

Utflykt till Gustatjärn

Innehållsförteckning - Styrelsens sammansättning	sid 2
Redaktören har ordet	sid 3
Kunskapslyftet	sid 4
Måttsunds manskör	sid 7
Måttsunds förskola	sid 10
Halvdan - byns siste smed?	sid 12
Taimi - självlärd konstnär	sid 15
Måttsunds historia: Hemman nr 8	sid 19
Ny i byn	sid 31
Trafikkommitén redovisar	sid 32
Folkmängdsuppgifter	sid 34
Planering 2001	sid 35

			tel.
Thomas Sandberg	ordförande	Myrbacken 11	341 43
Tomas Lejon	v. ordf.	Sörsundet 69	341 70
Lena Holmqvist	sekreterare	Myrbacken 15	343 16
Torbjörn Nilsson	kassör	Kläppvägen 35	343 30
Carina Avergren	ledamot	Gultmalvägen 43	342 76
Karin Vilhelmsson	ledamot	Kläppvägen 14	342 52
Peter Frykenfeldt	ledamot	Kläppvägen 37	340 22
Eva Lundström	suppleant	Skogsbrynet 25	341 49
Maria Palmgren	suppleant	Gultmalvägen 7	341 72

Ingrid Vikström Måttsunds byaväg 296 340 72
mailadress: ingvik@mattsund.net

Lena Olofsson mailadress: lenaolofsson@mattsund.net

Maila eller skriv till Lena, om du har bidrag till hemsidan.

Kära läsare

Redan i nummer 5 av denna tidning presenterades en arbetsplats i byn. Det blev skolan som fick inleda. Tanken var då att fortsätta göra arbetsplatsbesök, men det var annat som kom emellan. I detta nummer tar vi upp tråden och besöker en av byns äldsta arbetsplatser, Hagelbrings smide. Numera är det inte så ofta som elden i ässjan brinner, men någon dag då och då styr Halvdan sina steg mot smedjan, sätter fyr och nyttjar hammare och städ.

En annan arbetsplats är förskolan. I nästa nummer kan det kanske bli ett referat därifrån. Redan nu ger personalen en presentation av förskolans verksamhet.

I flera nummer har någon av byns konstnärer eller konsthantverkare presenterats. Så även denna gång. Jag har hälsat på hos Taimi Sundqvist.

Jag lyssnade en förmiddag på Robert Qvarnström i Lokalradion, när han intervjuade medlemmar i Rosviks byautvecklingsförening. Bland andra talade han med en 17-årig grabb, som var aktiv i denna sammanslutning. Tänk om också vi kunde locka ungdomar att komma till Intresseföreningens möten, inte bara de gånger det handlar om datorer och bredband! Som det nu är, så är de flesta aktiva i 40-årsåldern och sen är vi några "gamlingar". Om inte tonåringarna läser denna tidning, så kanske deras föräldrar gör det. Så kära ni, försök få era barn att engagera sig! Till årsmötet hade bara 17 personer kommit och till aprilmötet ungefär lika många. Tänk om vi kunde locka till oss några ungdomar!

För övrigt är det önskvärt att många fler i alla åldersgrupper ska infinna sig. Vid olika aktiviteter, som t.ex Måttsundsagen och surströmmingsfesten, kommer många besökare, men alltför få är med och utför själva jobbet. Om det vore flera, som kunde avlösa varandra, skulle också de som är engagerade kunna umgås en stund.

Anmäl er medverkan till Eva (34051) eller Peter (340 22)!

Många villor har under år 2000 bytt ägare. Folkmängden i Måttsund har minskat med 6 personer vilket i huvudsak beror på, att de utflyttades antal överstiger de inflyttades. Dessa nya måttsundare, till antalet 41, förutom de under året födda, hälsas varmt välkomna! Helst skulle man vilja att alla fick presentera sig, men för det räcker inte utrymmet i denna lilla tidning. Därför blir det som vanligt bara en familj.

GLAD SOMMAR!
Redaktören

Kunskapslyften i Måttund

Projektet med att få bredband till Måttund medförde att det blev ett stort behov av att få lära sig mer om data. Kunskapslyftet och Medborgarskolan kom in i bilden och erbjöd måttundarna en datautbildning. Intresset var enormt. Vid första träffen i Medborgarhuset var det över 90 deltagare. Kursen har ett maximalt deltagarantal på 45 personer. De intresserade fick skicka in en ansökan. Kunskapslyftet är till för dem som inte har så hög utbildning eller behöver specialkunskap i vissa ämnen exempelvis då som här i datakunskap. Utbildningen ger gymnasiebetyg och avslutas med prov.

Efter ansökningstidens slut blev det c:a 45 som kom med i utbildningen. Kursen är fördelad på tre grupper och bedrivs på halvtid. De som är arbetslösa har möjlighet att få CSN-stöd m.m. De flesta går helt privat utan stöd.

Datakursen, som hålles i Medborgarhuset, där ett nätverk med 16 datorer är uppbyggt, pågår i sex veckor måndag-fredag. Två lärare från Medborgarskolan undervisar. Grupp 1 går klockan 8.00 - 12.00, grupp 2 klockan 13.00 - 17.00 och kvällsgruppen klockan 18.00 - 21.30.

Intresset är enormt. Ingen vill missa en timme av undervisningen. Här följer några av kursdeltagarnas synpunkter:

Vi är en grupp med 15 personer i olika åldrar. Somliga av oss är nybörjare, andra har använt data lite grann. Många av oss skulle inte ha gått datakurs om man inte erbjudits den i byn.

Kursen pågår sex veckor. Vi börjar med att lära känna datorn, dess grundläggande funktioner och användningsområden.

Vi har lärt oss textbehandling i Microsoft word.

Sedan fortsatte vi med internet. Var och en har fått en egen e-mailadress. Vi har lärt oss söka på internet för att kunna ta fram fakta.

Det har tagit väldigt lång tid, så bredband är välkommet till byn.

Vi har nu gått halva kursen. Framöver ska vi titta på

kalkylprogrammet Exel. De två sista veckorna ska vi repetera det vi lärt oss och träna självständigt för att kunna avsluta med ett prov.

Alla i gruppen ser positivt på denna kurs och hoppas det blir en fortsättning. Vi ger en stor eloge till våra duktiga lärare, pitekillarna Micke och Matte, som har haft ett stort tålamod med oss elever.

Förmiddagsgruppen

Under 6 veckor har det bedrivits datautbildning för invånarna i Måttund. Intresset har varit enormt, så alla fick tyvärr inte chansen att komma med. Kunskapslyftet, i samarbete med Medborgarskolan i Piteå, har stått för utbildningen som omfattat allt från nybörjar- till mer avancerade kunskaper. (Word, Ordbehandling, Internet, Exel mm)

Lärare har varit Micke Nilsson och Mattias Atthem. Dessa killar har varit fantastiska på att lära ut på ett sätt som vi har uppskattat enormt.

Vi i eftermiddagsgruppen har, trots att det varit många herrar med, ansetts vara surriga och frågvisa enligt lärarna.

Efter det alltid väldukade kaffebordet med hembakat, har engagemanget varit om möjligt ännu stötte och bidragit till den positiva inläringen.

Med denna kurs hoppas vi nu att bredbandet snart kommer igång här i Måttund, så vi får använda våra kunskaper!

Eftermiddagsgruppen

Tyckande på kvällskursen:

Att ha datakurs med tre olika kurstillfällen per dag är en stor fördel eftersom man inte låser upp en viss tid, utan kan gå när det passar bäst.

Vad som också är bra, när man har den hemma i byn, är att man får träffa andra bybor och lära känna dem.

Bra kurs för en nybörjare, vill inte missa en timme.

Upplägget är bra att man med olika kunskapsnivåer kan få hjälp att komma vidare.

Bra och förstående lärare.

Initiativet är väldigt bra.

Koncentrerade dataelever

Måttsunds manskör

Måttsunds manskör - låter namnet bekant? Så var det inte för mig, när jag hörde det första gången. Det var Börje Johansson, som berättade om en resa som *kören* gjort. Och jag undrade förstås vilken kör han varit med i.

- Måttsunds manskör, kom svaret helt självklart.

Jag blev överraskad men naturligtvis också intresserad av hans svar och ville veta mer. Säkert är det flera som, liksom jag, aldrig har hört talas om denna sammanslutning.

Det torde varken finnas protokoll eller andra minnesanteckningar från körens verksamhet och den har nog inte varit omnämnd i någon skrift tidigare. Det blev i huvudsak Börjes minne jag hade att lita till. Han är troligen den ende av körmedlemmarna, som ännu är i livet. Men jag har också talat med andra som har haft anknytning till körmedlemmarna.

Kören bildades i slutet av 1920-talet. Dess förste ledare var Arvid Palmgren. Arvid var född 1893 och bodde i Gustanits.

Där bor nu hans sonson Hans med familj i det ena av gårdens hus. I Måttsund bor också tre av Arvid Palmgrens övriga barnbarn, Eva-Gun, Maria och Carina Palmgren.

Arvid Palmgren var i ungdomsåren stamanställd musiker vid I 19 i Boden. Hans huvudinstrument var trumpet, men han trakterade också andra instrument, t.ex. fiol. Arvid var mycket musikalisk och ansågs ha absolut gehör, vilket betydde att han direkt kunde namnge den ton han hörde. Sin musikutbildning torde han ha fått som regementsmusiker.

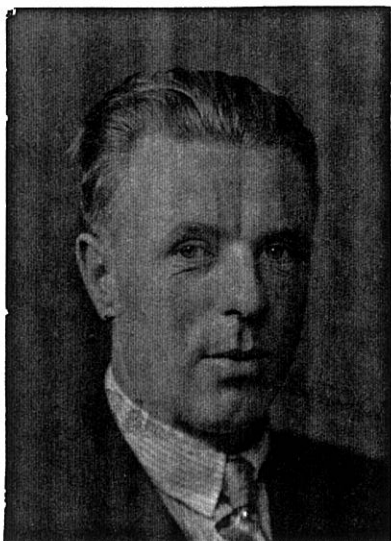
I det civila var Arvid Palmgren lagerarbetare på Kolbolaget i Luleå.

Regementsmusikern Arvid Palmgren

På 1920- och 30-talen var förbindelserna mellan Luleå och Måttsund dåliga, varför många arbetare veckopendlade och bara kom hem över helgerna.

Det innebar att körens övningar måste ske på den tid ledaren helst ville ägna åt familjen och hemmet. När folkskolläraren Holger Andersson flyttade till Måttsund bad Arvid honom ta över ledarskapet. Andersson tjänstgjorde i Måttsunds skola mellan åren 1932 och 1944 och bodde med sin familj i skolans övervåning.

Holger Andersson

Börje plockar ur minnet fram namnen på körens medlemmar men framhåller att han kan ha glömt någon. Det var hans far Oskar Johansson, Albin Larsson, Henry Larsson, Evert Nilsson, Valfrid Johansson, bröderna Fritz och Gustaf Näsval, Petter August Jansson, Filip Nordqvist, Georg Larsson, bröderna Nils, Torsten och Artur Wikström samt en annan brödratrio Gottfrid, Verner och Lennart Hermansson. När Börje själv kom med i kören var han i 16-17-årsåldern.

Det man sjöng var bl.a. 4-stämmiga vår- och julsånger ibland av religiös karaktär. Vid majbrasan underhölls måttsundsborna av "Vintern rasat" och andra välkända vårsånger. Vid gudstjänster, julfester och andra fester i Samlingshuset bjöds på sång av kören. Några gånger var man engagerad av IOGT och vid fester i Ersnäs och Alvik. Valfrid Johansson och Evert Nilsson framförde ibland några av Gunnar Wennerbergs Gluntar. Senare blev Lennart Hermansson och Börje Johansson gluntsångare. Mot slutet av körens verksamhet stod Evert Taubes visor på reportören.

När nya sånger var aktuella övade 1:a och 2:a bas för sig. Då samlades de stämmorna i Ståornits med Nils Wikström vid orgeln. Tenorerna övade troligen i Gustanits. Arvid Palmgrens dotter Svea minns hur man "släpade in orgeln i köket" och stod i en ring och sjöng.

Samövningen, där alla var med, skedde i Samlingshuset eller i skolan mitt emot. Holger Anderssons dotter Gudrun minns dessa övningar. Som tvååring kunde hon sjunga "Opp amaryllis" och andra sånger ur körens repertoar.

Under krigsåren var Holger Andersson, liksom andra av körmedlemmarna, ofta inkallade till beredskapstjänst och det blev svårt att hålla ihop kören. Vid krigsslutet hade ledaren flyttat från byn och verksamheten återupptogs aldrig.

Och vad var det då för en resa som Börje berättade om? Jo, den gick till Jokkmokk och var en bussresa med Ville Lidström vid ratten. Förutom kören deltog också andra av Måttsunds manliga befolkning i resan. Övernattning skedde i medhavda tält. Några framträdanden var det inte frågan om, utan det var en ren nöjesresa.

Det skulle ha varit trevligt att komplettera denna berättelse med något foto av hela kören. Jag har frågat en del anhöriga till körmedlemmarna, men tyvärr kunde ingen minnas att något sådant funnits. Men foton på ledarna har jag fått låna av Svea Andersson i Bergnäset och Gudrun Bergman i Luleå.

I.V.

Vi på Måttsunds förskola

**tycker mycket om att vara ute i naturen
och på gården och leka. På vår gård har vi
många roliga ställen att vara på, men det vi
saknar och länge längtat efter, är ett litet
"krypin", en lekstuga och en gammal träbåt.
Därför undrar vi om det finns någon snäll bybo,
som skulle kunna tänka sig att skänka oss
något av detta, eller sälja för
en billig penning. Repobjekt går också bra.**

Tack på förhand! Måttsunds förskola

tel. 342 03 eller 343 18

Välkommen till

Måttunds förskola ligger i en levande kulturbygd med skola och natur nära inpå. Vårt gemensamma tema är natur och miljö, där leken är en central och viktig del av vardagen.

Tillsammans med föräldrar vill vi skapa glada, nyfikna och trygga barn.

MÅL OCH RIKTLINJER

Målen för förskolans verksamhet och de värderingar de grundar sig på, är gemensamma för all förskolepersonal i hela landet och bygger på Läroplanen för förskolan Lpfö 98.

Vårt uppdrag är att lägga grunden för ett livslångt lärande och vi erbjuder barnen en god pedagogisk verksamhet där omsorg, fostran och lärande i en trygg miljö bildar en helhet.

STYRDOKUMENT

- * Skolplanen
- * Förskolans läroplan
- * Kommunala mål och riktlinjer

VERKSAMHETSIDE'

Vår verksamhet bygger på att den ska vara trygg, utvecklande, rolig och lärorik för alla som deltar utifrån vars och ens förutsättningar. Genom professionell och erfaren personal i fina lokaler och fantastisk utemiljö skapas de bästa förutsättningarna för barns positiva utveckling.

Några av förskolans barn med fröknar

Vi arbetar utifrån att vi är ett komplement till hemmet, där vi formar verksamheten efter den aktuella barngruppen och efter barnens egna livsvillkor, erfarenheter och utvecklingsmöjligheter.

Vårt arbetsätt är att utifrån det moderna barnet sätta barnen i centrum och i vårt förhållningssätt bekräfta dem, genom att ta tillvara deras intressen, funderingar och frågor och forma verksamheten därefter. Vi hjälper dem att söka kunskap på sina egna villkor och på sitt eget sätt.

Förskolans personal

Halvdan - byns siste smed?

I Måttsund har smedyrket utövats av många män under århundradenas lopp. Och så var nog fallet i de flesta byar. Det var viktigt att en smideskunnig person fanns till hands, om något redskap gick sönder vid arbetet i jordbruket. Smeden var vanligen själv en bonde, som vid sidan av sitt eget jordbruk ägnade sig åt detta hantverk. Och de som betjänades var de övriga bönderna. Det handlade om att tillverka och reparera jordbruksredskap, att tillverka lås och gångjärn och att sko hästar.

Ofta gick yrkeskunskapen i arv. Sönerna fick vara sin far behjälpliga med att t.ex. dra smidesbälgen. Det var så det började också för Halvdan. Men hans far, Valfrid Johansson, fick sin inblick i yrket hos grannen i Ståornits. Där bodde smeden Nils Erik Johansson född 1830, en storsvuxen karl, som också fick ge namn åt sitt hemman. Där fanns också hans son Axel, som antas vara den som instruerade Valfrid.

Fyra hästskor - 25 öre

Halvdan känner inte till att någon i hans egen släkt, före fadern, har varit smed. Hans farfar dog tidigt och lämnade efter sig fyra söner och en dotter i åldern 7 - 1 år. Valfrid var 5 år och näst äldst. Efter att han fått intresset väckt i granngården, kom han i smedlära i Håkansön. Där var han i två år. Sen kom exercisen och därefter återvände han till Måttsund. Då hade hans styvfar, som också var smideskunnig, uppfört en liten smedja på gården. Valfrid och en av hans bröder delade det hemman föräldrarna brukat. Vid sidan av jordbruket blev smedjan en viktig del av familjens försörjning.

Halvdans fru Anna-Lisa visar den kassabok som hennes svärfar förde. Raderna fylls av namn på bönder från 1920-talets Måttsund följt av arbetsbeskrivning "Reparation av harv - 30 öre. Fyra hästskor - 25 öre o.s.v." En viktig kund var en läderaffär i Luleå åt vilken Valfrid gjorde smidesdetaljerna till hästlokor.

Från far till son

Av Valfrids och hustrun Viktorias barn var Halvdan ende sonen. Säkert fick hans äldre systrar också hjälpa till att dra bälgen ibland. Men när Halvdan var så stor att han klarade uppgiften, blev han den självklare medhjälparen. Efter skoldagens slut väntade smedjan.

- Var det tungt? undrade jag, som inte alls vet vad detta innebär. - Var det som att dra slipstenen? (Där har jag viss erfarenhet.)

- Jo, ungefär så, fick jag till svar.

Nya arbetsuppgifter

Halvdan behövde inte ge sig iväg till annan ort för att skaffa sig yrkeskunskaper, men för två fullvärdiga yrkesmän räckte inte kundkretsen till och smedjan var för liten. Halvdan hade därför under några år arbete på en mekanisk verkstad i Luleå. Där arbetade han med både smide och svetsning. När han var i 30-årsåldern tog han över faderns rörelse. Han byggde ut smedjan och antog firmanamnet Hagelbrings Smide. Vid denna tid hade byasmederna fått en annan och vidare kundkrets. Visst behövde bönderna fortfarande hjälp, men nu fanns också många villabyggare. Åt dem tillverkade Halvdan oljecisterner, trappor och trappräcken, balkongräcken m.m. En del större företag såsom Lule Varv hade uppgifter för honom. Det gällde bland annat grova kättingar.

Nya maskiner och hjälpmedel har gjort inträde i smedjan. Nu behöver ingen dra bälgen vars utblåsning gör, att elden i ässjan brinner bättre och kan smälta järnet. En eldriven bälg sköter detta.

I ässjan blir järnet så mjukt att det låter sig formas.

Konstsmide som pensionärssyssla

När Halvdan blev pensionär fick hans gamla yrke en annan inriktning. Han blev konstsmed. I hemmet kan man beundra många av hans alster. Det är bland annat ljusstakar, ljuskronor, blomsterampel och lamphållare.

Till kyrkan i Gammelstad har han tillverkat den ljusbärare, som används när man i samband med gudstjänst nämner de senast avlidnas namn och ringer i kyrkklockorna, den handling som förr kallades "tacksägelse". Namnskylden på Sörbykyrkan i Antnäs, ljusbäraren vid kyrkorummets ingång samt ljusstakarna på altaret har också Halvdan som skapare.

Måttsundsskolan fick vid invigningen 1994 en väggdekoration av skolstyrelsen. Den hade Kunskapens träd som förebild och var tillverkad av Halvdan. Själv skänkte han en vacker ljuskrona till skolans personalrum.

Ett levande material

Halvdan Hagelbring fyller i sommar 79 år, men ännu har han inte helt kunnat lämna sitt yrke. Då och då gör han upp eld i smedjan, värmer ett järnämne, hamrar och formar. Järnet kan väl tyckas vara ett dött material, men under Halvdans händer får det liv och låter sig villigt böjas.

- Fick jag leva om mitt liv, skulle jag utbilda mig till smed, säger Anna-Lisa, som allt som oftast har fått vara sin mans medhjälpare och menar att järnet visst kan kallas ett levande material.

I.V.

"Det gäller att smida medan järnet är varmt"

Taimi - självlärd konstnär

En parkliknande trädgård i Måttund - just vad som anstår en stadsträdgårdsmästare. Men hur hinner han med?

Jo - det finns naturligtvis en kvinna i bakgrunden.

Man kan anta att det är Göran Sundqvist som bestämmer hur det mesta ska se ut, men visst är det Taimi som ser till att det blir gjort.

Mycket nyfiken kom jag till det vackert renoverade bostadshuset. Man kan knappast föreställa sig, att det byggdes för nära 200 år sedan. När familjen Sundqvist flyttade till Måttund 1984, var gårdens hus i stort behov av renovering. De flesta bondgårdar i Måttund var väl under större delen av 1900-talet likvärdiga med Buus. Vi nutidsmänniskor ställer dock helt andra krav vad gäller boende.

Fastän Taimi och Göran ville ha ett hus med vår tids bekvämligheter, har de varit noga med att bevara den gamla atmosfären. I hela huset har all invändig väggbeklädnad tagits bort. Kvar är bara timmerväggarna. Isoleringsmaterialet har lagts på utsidan. Köket och salen på nedre våningen har fått behålla sin rymd. Och eftersom pannrum, tvättstuga och dylikt har getts plats i en uthuslänga, har man också kunnat bevara den lilla kammaren. På övervåningen finns ett rymligt sovrum/kontor och ett stort allrum.

Gurkor på fönsterbrädet

Men det var inte för att beskriva huset som jag hälsade på Taimi, utan för att tala om hennes hobbies.

- Från maj till september är jag nästan jämt utomhus, berättar Taimi.

Hon erkänner att numera, sen maken blev pensionär, får hon en hel del hjälp av honom, särskilt med det tyngsta arbetet, som att gräva upp nya rabatter. Men sådd, plantering, rensning och skördande är fortfarande sådant som står på Taimis dagordning.

Taimi och hennes sippor

I de djupa fönsternischerna står nu de plantor, som väntar på att få komma ut i rabatter, trädgårdsland och växthus.

Tomatplantorna blommar redan och gurkplantorna har både blommor och små fem centimeter långa gurkor. I rabatten mellan f.d. bagarstugan och vägen blommar denna majdag både blå, gula och vita sippor. Det gläder Taimi att vitsipporna gärna förökar sig där under buskarna.

Oanade talanger

Och så till den konstnärliga sidan. Taimi berättar att hon inte alls visste om sina anlag när hon började. Det var Göran Sundqvist som var konstnären. Hon visar på två av hans oljemålningar över soffan i salen. Men detta är tidiga alster. Arbetslivet har inte gett honom tid för att fortsätta måla.

För Taimis del kom konsten in sent i livet. Det var strax efter flytten från Bensbyn till Måttasund. Renoveringen av huset var i full gång. Under tiden bodde man i bagarstugan. Dottern Marie, som då gick i högstadiet, hade fått en uppsättning oljefärger och satt och målade. Det såg roligt ut, tyckte Taimi och bad att få pröva. Hon började att måla blommor och hon blev fast. Hennes första alster blev en blomstertavla till sonen Jonas som sexårspresent.

Den blomsterälskande Taimi målade fler blommor därefter. Något senare provade hon blyertsteckning. Hon visar mig teckningar där hon avbildat barn och barnbarn. Jag som inte har den minsta förmåga att rita så det liknar något, ser genast likheter med originalen.

Så småningom byttes de starkt terpentinlukande oljefärgerna ut mot akvarellfärger och det är i huvudsak den konstarten Taimi därefter har utövat. Det blev mera blommor men också landskapsmotiv.

Helt självlärd

Jag undrar förstås om hon inte har gått någon kurs för att lära sig mer om färger och målningsteknik.

- Jag sökte till Sunderby Folkhögskola en gång, säger hon. Men jag kom inte in. De uppmanade mig att söka nästa år, då jag skulle ha större chans. Men det blev aldrig av.

Prisbelönt i Land

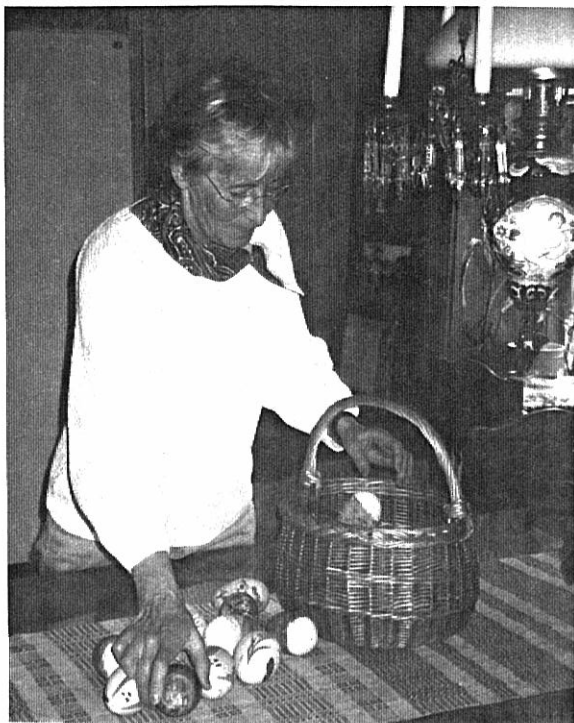
Under ett tiotal år har det funnits gäss i Buus. Efter att innehållet i äggen har blåsts ur, har Taimi försett dem med olika motiv, blommor, fjärilar eller små landskap. Därefter har äggen lackats för att bli mer hållbara. Hon tar fram och visar mig en korg full med målade ägg.

Själv fick jag av min sista skolklass en mobil som present. Det var fyra av Taimis gåsägg fästa med nylontrådar i en bit drivved. Vart och ett av äggen hade motiv föreställande de fyra årstiderna. Den gåvan är jag mycket förtjust i.

För några år sedan utlyste tidningen Land en tävling, där det gällde att måla ägg. Taimi skickade in två stycken, ett gåsägg och ett hönsägg. Hennes bidrag klassades som ett av de tio bästa.

En riktig hönsamma

På tal om hönsägg, berättar Taimi, att hon har minsann provat på att ruva själv. I många år har familjen haft höns och även själva kläckt fram kycklingar med hjälp av kläckningsmaskin.

- En natt vaknade vi och upptäckte att strömmen gått. Göran rusade upp och ut till kläkningsmaskinen, som höll på att svalna. Nu var goda råd dyra. Han stoppade in äggen i yllevantar och sockor och kom in med dem och sa:

- Du är varmare än jag, du får ta dem i sängen. Och på så sätt klarade vi kycklingarna.

Konst i det gröna på Måttsundsdagen

Ett enda av sina alster, ett landskap, har Taimi ramat in och hängt upp på väggen. Den tar ingen stor plats, dominerar inte, men jag förstår att hon är nöjd med den. Jag uppmanar henne att ställa ut sina verk t.ex. på Konst i det gröna inne i Luleå. Jag tror att hon där skulle hävda sig mycket väl. Men Taimi är alltför blygsam och tycker inte att hennes alster är något att visa för en större publik.

Då får vi bara hoppas att flera ska få se dem i samband med Måttsundsdagen. Välkommen dit Taimi!

I.V.

Måttsunds Medborgarhus

sköts som bekant av frivilliga krafter. Tyvärr är det alltför få som är engagerade. Men när det är dags för storstädning och fönsterputs är det alltid ett gäng villiga damer som ställer upp.

De föreningar, grupper och privatpersoner som hyr lokalerna är vanligtvis bra på att städa upp efter sig. Men det behövs ändå att någon har viss tillsyn vad gäller städning samt rengöring av toaletterna. Man binder sig för en månad och kollar läget ungefär en gång i veckan.

Kan du hjälpa till? Tag då kontakt med Greta Öhman tel. 340 59

Måttsunds historia

Senast lovade jag att denna gång fortsätta redovisningen av de hemmansdelar av nummer 7 Nisdåvis, som inte fick plats i julnumret av Måttsundarn. Jag väljer nu att skjuta upp dem ytterligare, eftersom presentationen av nummer 8 tar upp många sidor och nr 9 Jåones historia troligen blir mer kortfattad.

Från början hade jag tänkt att presentera hemman nr 8 och nr 9 samtidigt, dels för att jag tror att de från början utgjort ett enda och dels för att det är svårt att helt säkerställa ägarföljden. Skulle man tro på uppgifterna i jordeböcker och skattelängder från 16- och 1700-talen, så bytte brukarna av de två hemmanen ägor lite då och då. Det har jag dock svårt att tro på. Efter att jag lagt ner åtskilliga timmar på att studera dessa längder, redovisas här mina tankar och gissningar.

Hemman nr 8 Håmbel (Humbla)

Vad hade Malin Hansdotter för baktanke när hon beskyllde Hans Jönsson i Alvik för att ha våldtagit henne. Tänkte hon sig att han därigenom skulle bli tvungen att gifta sig med henne? Att hon skulle bli husmor på den välbeställda gården i Alvik. Några år senare var Hans Jönsson en betrodd man som fått sexmannens uppdrag, nämligen att befrämja ordning och sedlighet i socknen. Så visst beskyllde hon helt fel man!

Hans Jönsson i Måttsund, (inte att förväxla med sin namne ovan) tror jag kan knytas till Håmbel och Jåones. Och varför?

Hans Jönsson var 1587-1588 landsköpman och åren 1590-95 birkarl i Lule Lappmark. Det bomärke, som han nyttjade på sigill och vapensköld under 1500-talet, är ibland identiskt med det som använts på Håmbel-hemmanet under följande århundraden, ibland något förändrat.

Hans Jönssons bomärke är
detsamma som Mårten Nilssons

Håmbels bomärke efter 1764

Mellan åren 1599 och 1622 finns Hans Jönsson i Måttsunds skattelängder. Hustrurnas namn är från denna tid sällan kända Men Hans Jönssons söner kan antas vara Jöns, Hans och Mårten. Och så finns det en dotter, Malin, som genom oförstånd fått sitt namn bevarat i evig tid.

Saköreslängd 1 aug 1611 Luleå socken

Kom för rätten Hans Jönsson i Alvik och klagade att Hans Jönssons dotter Malin i Måttsund haver utspritt och sagt sig hava haft legersmål med honom. Der till förnämnda Malin svarade sig sådant hava gjort uti missförstånd och bekände sig inför rätten på honom hava jugit och bad honom om vänskap. sedan spordes Malin till genom vad orsak och tillfälle hon på sig själv och honom sådana....!jugit hava. Hon svarade intet annat än jag har i mitt oförstånd och Fåvisko. Sedan svarade hennes Fader den lögnen haver hon inte allt tagit av sitt eget Råd Hennes broder Jöns Hansson kom och något därav uträtta när han kom tillstädes och Jöns Hansson kunde inte komma på den tiden tillstädes efter han var med sin broder på hans bröllop. Men spordes förmälte Malin till, om hon skulle något hava beställa med förmente Hans Jönsson. Hon svarade aldeles Nej Varför det blev uppsjutet till nästa Ting och vidare ransakning om samma ärende.

De första knektarna för Måttsunds by, som man funnit uppgifter om, är Hans och Mårten Hansson.

Omkring år 1630 delas hemmanet mellan dessa båda bröder. Hans bor enligt kartan från 1645 på det hemman som får nr 9 och Mårten skrivs som ägare av nr 8. Denna numrering används dock först från år 1699. Möjligtvis är Knut Hansson på hemman nr 2 Kneot en bror till Hans och Mårten. Om så är fallet, stämmer inte de antaganden jag tidigare framförde i Måttsundarn nr 3 sidan 18.

Mårten Hansson bör ha varit född omkring år 1600. Hustrun är noterad i mantalslängden 1642 - 1646, en son och en dotter något senare. Deras namn är dock inte kända. Hustrun bör ha avlidit omkring 1647 och tio år senare gifte Mårten Hansson om sig, vilket bevisas genom att han gav 1 daler i brudgumspenningar till kyrkan.

Några år senare förekommer Mårten Hanssons namn i en tingshandling.
Den 8 juli 1663:

Jöns Jönsson i Måttsund (Nr 1?) kiärade till Mårten Hansson ibidem om en Enges Teegh, och effter som medh skiähl bewystes Mårthen wara

Närmare Erfvinge der till, elliest och är detta ett mycket gammalt Ärende och ickie förr här på klandratt, Alltså beslötz att den behåller som i handen haffwer.

Mårten Hansson fick således behålla den teg han ditintills brukat.

Den nya hustruns namn var Barbro, vilket är känt genom att det, följt av makens initialer, år 1666 skrivs in i jordeboken. Då är Mårten troligen död, för hans namn förekommer inte senare.

Under åren 1667-1673 finns endast Anders Hansson (Mårtens brorson?) registrerad för hemmanen nr 8 och 9. Jag antar därför, att båda brukas tillsammans. En anteckning "skattefrihet för lyden brandskada" syftar antagligen på hemman nr 8. Jag tror att Anders Hansson bosätter sig på Håmbel-hemmanet som efter branden blivit återuppbyggt. På grund av skadan är han befriad från att betala skatt under åren 1671-73. Till nr 9 kan man därefter knyta Johan Johansson. Denne kallas ibland Johan Hansson och jag misstänker att Anders och Johan är bröder, Hans Hanssons söner och Mårtens brorsöner.

Anders Hansson hustru hette Brita. Två söners namn är kända, men enligt nedanstående tingshandling varav man kan förstå att Anders Hansson avled 1690 eller 1691, fanns flera barn. Sonen Hans flyttar till Pitholm och blir soldat Timberman, medan hans yngre bror Anders stannar på hemgården. Även han blir soldat.

Anders Andersson bör vara född omkring 1670. Hans namn föregås i mantalslängder och jordeböcker av "unge" för att skilja honom från en betydligt äldre man i byn med samma namn.

Den förste soldat Humbla som tjänat för Måttsund var Olof Olofsson. Han tycks emellertid inte ha bott på den gård som fått sitt namn efter soldaten, utan på hemman nr 16 i nuvarande Sörbyn. Han finns upptagen i mantalslängden åren 1682 - 1695. Troligtvis var det vid denna tid som flera av Måttsunds hemman indrogs till Kronan med åborätt för soldater. Anders Andersson bör ha varit den nye Humbla fast inga anteckningar visar att han bar just det soldatnamnet.

Från den tid då han bör ha tjänat 1696 - 1710 finns inga soldatrullor bevarade. Troligtvis sänktes de tillsammans med andra papper före kapitulationen vid Perevolotjna år 1709 strax efter slaget vid Poltava. (Efter Anders Sandström)

Anders Andersson var gift med Chierstin Eriksdotter. Minst tre söner föddes åt makarna, Erik, Anders och Johan.

Nu till den tingshandling som ovan nämns:

Den 23 och 24 februari 1693 hölls laga häradssting med Luleå socken, närvarande var landshövdingen Gustaf Douglas och kronans befallningsman Olof Hellman.

Bland de tolv nämndemännen (tolvmännen) fanns Erik Olofsson från hemman nr 3 Ärik. Följande är ett av de ärenden man hade att döma i: *Ehuruwähl Soldaten Hans Timberman ifrån Pytheå Sochn Pytholms Byy giorde beswär emott sin Broder Anders Andersson i Måttisund, bestående uthinnan, Att thes Broder låtit A:o 1691 hålla Arfskipte på deras Sahl: faders hemman, Men lemnat honom Aldeles Arflöös, Anhållandes derföre, att han och måtte få ey Allenast sin deel i hemmanet, såsom hans Andre syskon; Uthan och hwadh han der infördt af sine Bröllops Gåfwor 30 dlr, Lykwäl och såsom af Bytesmännen Intygades, att hemmanets Ägor i löst och fast intet stigit till så högt qwantum som gjälden och knechtlegan ähr på hemmanet och derföre intet dett ringaste kommit rätta Arfwingarne till delningz; hafwandes Hans Andersson för Några åhr sedan sielfwilligt Öfwergifwit hemmanet emoot sin Moders willia, lämbnandes henne een wärnlöös Enckia medh dhe Yngre Syskonen omyndige att hemmanet således förfallit till Ödesmåhl, der icke den yngre Sonen, genom Giftermåhl kommit till Medell och det Uptagit, Altså kunde honom inte tarff eller införingars restiuerande nu mehra bestås, Uthan Broderen Anders kändes deruthinnan fry, doch i Anseende att Soldaten komit ifrån annan Sochn hyt att höra efter sitt förmeente Arff och dess medelst kåstat på sigh, perswaderades Broderen Anders Andersson som hemmanet besitter gifwa honom 5 dlr kmt och der medh skohle dhe aldeles wara åthskilde.*

Här kan man nästan misstänka att de båda bröderna Hans och Anders där- efter inte hade så mycket med varandra att göra.

(Jag kan inte låta bli att lägga till ett litet "kuriösa". Landshövdingen och greven Gustaf Douglas var en gång ägare till en av de två gårdar som då fanns i byn Kvarterbo i Älgshults socken i Småland. Den hade tidigare tillsammans med flera andra gårdar getts som förläning till hans far riksrådet Robert Douglas. I samband med Karl XI:s reduktion 1682 blev hemmanet åter Kronans egendom.

Senare delades byn i fyra gårdar, vardera 1/8 mantal. En av dessa är mitt födelsehem som varit i släktens ägo sen 1853 då min farmors far köpte gården för 3.333 riksdaler. Dock måste jag tillstå att vår gård troligtvis var en del av ett kyrkohemman och inte av den del som landshövding Douglas skrevs som ägare av mellan åren 1662 och 1682.)

Sonen Erik Andersson blev näste soldat Humbla. Den 28 maj 1710 blev han tillsammans med många andra av Livkompaniets soldater kommanderad till Nymünde. På grund av de farsoter som drabbade den svenska truppen, var det få som återvände därifrån. Hela styrkan blev så gott som helt utplånad. Eriks hustru Karin återfinns därefter på grannhemmanet nr 15. Där bor hon tillsammans med dottern Kierstin, troligen nyfödd när fadern drog ut i kriget.

Nymünde (har också kallats Dunamünde) låg vid floden Dunas utlopp i Rigaviken i det område som kallades Livland. Duna heter nu Daugava.

I Erik Anderssons ställe insattes brodern Anders Andersson som soldat Humbla. Om honom ger husförhörsboken omdömet "gott förstånd". Anders Andersson var soldat åren 1711-1716 då han byttes ut mot sin yngre bror Johan Andersson. Sedan denne dött den 30 mars 1718, bara 18 år gammal, återinsattes Anders i tjänsten. Vid mönstringen 1735 beviljades Anders Andersson avsked "på grund av stark ryggvärk". Han var då 42 år gammal och hade tjänat fosterlandet i 17 år. Hustrun Margeta Jönsdotter var 17 år äldre än sin make. Två döttrar, hade hon fött, Maria och Christina.

Två pigor var också skrivna på gården. Den ena, Ella Johansdotter, betecknas som "svag". Den andra, Marta Andersdotter, har jag spårat till hemman nr 13, dotter till "gamle" Anders Andersson. Om henne sägs att hon "förstår litet". Man får anta att de bådas arbetsinsats kanske är liten, men att den ger dem mat och husrum.

Två år innan fadern begärde avsked hade Maria Andersdotter gift sig med Mårten Nilsson från Brändön. I mars 1736 efterträdde Mårten sin svärfar som soldat för rote nr 31 Humbla. Tjänstgöringen blev inte långvarig eftersom Mårten Nilsson Humbla "*sedermåra befunnits vara behäftad med fallandesot och därför casserades i oktober 1739*"

Näste soldat för roten blev Herman Eriksson som var bonde på hemman nr 3. 1744 gifte han sig med Anders Anderssons yngsta dotter Christina. Så hade båda döttrarna genom sina giftermål fört namnet Humbla vidare till sina familjer.

Vid 1750 års jordrannsaking beskrivs hemmanet enligt följande:

"21/64 Mantal Krono. Åbos af Mårten Nilsson med förswarlige hus och häfdade ägor. Åkerjorden gafs til 4 tunnors årligt utsäde, och ängarnes indrägt til föda för 2:ne hästar, 8 kor, 2 unga nöt och 10 får. Hwartil hörer 6 lass äng i Alwik.

Denna text visar väl att Mårten Nilsson tycks ha varit mera framgångsrik som bonde än som soldat.

1759 avled Anders Anderssons hustru Margareta 83 år gammal. Fyra år senare härjades återigen Håmbelgården av eld. "Död vid eldsvåda, kvävd av rök" anges som dödsorsak för den 70-årige soldat Humbla.

Tre av Marias och Mårten Nilssons fem barn blev vuxna. Den enda dottern, Lisbeta, gifte sig och flyttade till Börjelslandet och sonen Nils blev bonde i Ale. Enligt en lantmäterihandling från 1764 är deras bror Johan född 1739 då skriven för Håmbelhemmanet.

Håmbelgården

Året innan hade han gift sig med Brita Nilsson från Gäddvik. Johan Mårtensson tros vara den som har byggt de flesta av husen som ännu finns i Håmbel. Om det var han eller hans far som friköpte hemmanet från kronan är inte fastställt. Emellertid bör fadern ha varit den siste soldaten som var bosatt där.

När Sigvard Andersson, på 1970-talet skulle byta brädfordring på bostadshuset, mindes han vad hans far sagt om en slant instoppad under taknocken vid den östra gaveln. Genom flera generationer hade denna uppgift förts vidare. Sigvard hittade mycket riktigt kopparslanten. Diametern var ungefär som en nuvarande 5-kronas, valören "2 ör" och året 1767 var ingraverat. Slanten blev därefter tillbakalagd på samma plats med bifogande av en 5-öring av gällande årtal samt en inplastad papperslapp med lite uppgifter till kommande generationer.

Johan Mårtensson och hans hustru fick åtta barn. Fyra av dem dog som helt små. Äldste sonen Mårten råkade ut för en olycka som ändade hans liv. Dödboken berättar:

"1790 den 1 febr. Drängen Mårten Johansson, död af en olycklig händelse i det han stack sig med en knif i huvet och blodet ej kunde stillas utan förlopp honom, lefde derefter i 9 dygn, 25 år och 10 månader gammal."

Yngste sonen Johannes förblev ogift och var antagligen dräng hos brodern Anders, som övertagit hemmanet. Anders är den ende som använt bynamnet i sitt nya tillnamn. Han kallade sig Måttström. Detta sätt att bilda nya släktnamn var annars ganska vanligt.

41 år gammal dog Johannes av förkylning (troligen lunginflammation) 1820. Då var båda föräldrarna borta. Johan Mårtensson hade dött 1807 och hustrun Brita 1819. Hennes ålder blev 88 år. 1823 lämnade också Anders Måttström det jordiska drabbad av lungsot. System Maria var gift med Nils Pehrsson i nr 10 Pärnösch. Hon blev hela 93 år och äldst av syskonen.

Anders Måttströms hustru hette Brita Eriksdotter och kom från Sunderbyn. Även hon fick lungsot och dog knappt två år efter maken. Dottern Brita Maria, som var äldst, var då gift och bosatt i Kallax. Sönerna Johan Erik och Anders Gustaf delade hemmanet. Den nya gården har alltsedan dess kallats just Nögar (Nygårn). Deras bror Zackarias flyttade till Alvik varifrån hans hustru kommit. Nils Petter blev bonde i Gäddvik.

Den yngste, Lars Henric, som bara var 15 år när han blev föräldralös, flyttade senare till moderns hemby, Sunderbyn. Där avled han redan 1857 knappt 47 år gammal. Inget av Måttströms barn behöll faderns tillnamn. Johan Erik kallade sig Andersson, Anders Gustaf och Zackarias valde ett nytt namn, Sandberg, och Lars Henric kallade sig Lindström. Man hade vid denna tid stor valfrihet när det gällde namnbyte. Tillnamn var inte skyddade som nu är fallet och ingen myndighet lade sig i att andra släkter redan bar samma namn.

En knapp månad innan modern dog, hade Johan Erik Andersson gift sig med Elisabeth Helena Wallöf från Björnsbyn. Fyra barn hade hon fött, när hon dog knappt 44 år gammal. Barnen var mellan 13 och 6 år och det behövdes naturligtvis en kvinna i huset. Den enda dottern var bara 10 år. Innan det s.k. sorgeåret var tillända, hade Johan Erik gift sig med Brita Stina Olofsdotter från Antnäs. Fyra år senare föddes en son som dog efter tre veckor. Senare föddes ännu en son samt en dotter.

Johan Eriks äldste son Anders Johan blev näste bonde i Håmbel. Dottern Lisa Greta gifte sig med grannen i Föschmäscher, Emanuel Vikström. Nils Erik, som på grund av sin kroppslängd kallades Stor-Nils, gifte sig till en hemmansdel av nr 10 Pärnöscher. En ny gård, Ståornits, fick sitt namn efter honom (Se även sidan 12!). Gustaf Adolf flyttade till Råneå. Sonen från det andra äktenskapet, Lars Henric gifte sig med en flicka från Pärnöscher. De flyttade senare till Jokkmokk. Hans syster Brita Johanna gifte sig med Johannes Isaksson från Kneot. De blev hemmansägare i Antnäs på en del av det hemman som Brita Johannas morföräldrar brukat. Dit följde dem gårdsnamnet Kneot. Om Brita Johanna har Jan-Olov Nyström i sin bok Antnäs historia berättat följande:

Det var under den stora missväxtens år 1866-67. Brita Johanna och hennes mor hade varit i Antnäs. När de var på hemväg överraskades de av en väldig hagelskur, där haglen var så stora som hönsägg och slog sönder all gröda. Flickan gick barfota som vanligt var. I en gård fick hon låna ett par tumvantar som hon drog på fötterna mot kylan. Brita Johanna skrattade när tummarna vippade upp och ner. Hennes mamma ojade sig: *Bane, bane, do veit åt so geodat hein er* (Barn, barn, du vet inte så galet det här är).

Anders Johan Johansson gifte sig med Maja Lisa Thelin från Janihansch. Av fyra barn var det bara den äldste, Johan, som de fick se växa upp.

En dotter Johanna dog fem månader gammal. De två yngsta Maria och Nils Erik dog med två dagars mellanrum i scharlakansfeber fem och tre år gamla.

I januari 1889 gifte sig Johan Andersson med Hilda Karolina Backman från Nybyn i Pite landsförsamling. I december samma år föddes sonen Leonard. Tre år senare, den 25 november, dog hans 65-åriga farmor av lunginflammation och den 28 december dog farfadern 66 år gammal. Fyra månader senare föddes Leonards syster Hulda. När hon var ett år och Leonard fyra avled deras far. Cancer hade satt punkt för hans blott 34-åriga liv.

Ofta har jag undrat hur dessa unga änkor med små barn orkade fortsätta leva. De flesta såg sig nödsakade att snabbt gifta om sig. I ett jordbruk var manskrafter nödvändiga för det tunga arbetet. Hilda, som bara var 27 år, när maken avled, gifte aldrig om sig. I stället valde hon att anställa en dräng. Kanske fick hon också hjälp av grannar och släktingar. Det har berättats att hennes hem alltid stod öppet för andra som behövde hjälp.

När det blev aktuellt att bygga byns första riktiga skolhus var byborna oense om var det skulle placeras. Då avblåste Hilda Andersson tvisten genom att skänka mark till skoltomten intill de egna gårdshusen. Skolan blev byggd och invigdes 1909. Hennes brorsdotter, Anna, född omkring 1900 blev föräldralös och fick ett nytt hem i Håmbel. I den nya fina skolan fick också Anna gå. De barn som hade nära till sina hem kunde gå hem och äta, när det blev matrast. Men det fanns flera som hade lång väg och måste ha matsäck med till skolan. Så var t.ex. fallet med barnen från Börtnäsheden. Där blev barnantalet senare så stort att man fick en egen skola.

I många hem med stora barnkullar var nöden stor. Fastän Hilda säkert hade det kämpigt med att försörja sig och sina barn, berättas att hon skickade mat till skolan för att Anna skulle kunna ge till en kamrat som ingen matsäck hade.

Leonard Andersson gifte sig 1915 med Adina Larsson från Röllosch och blev näste brukare av Håmbelhemmanet. Där föddes barnen Holger 1916, Dagny 1917, Maj 1920, Margit 1922, Sigvard 1925 och Rune 1928. Den yngste blev bara ett och ett halvt år gammal.

På fotot från 1930 har Adina och Leonard samlat sina barn på källarens gräsbevuxna tak. Från vänster Dagny, Maj, Margit, Sigvard och Holger. Tyvärr hade farmor Hilda bestämt avböjt att vara med på fotot.

Hilda Andersson avled i juni 1943. Till Gammelstads kyrka kunde man då färdas över den bro som året innan byggts i Gäddvik. Tidigare hade överfarten över Luleälven måst ske med färja. Från Måttsund färdades begravningsgästerna i två bussar.

När man var på hemväg och skulle passera järnvägsövergången i Gammelstad, observerade inte föraren av den första bussen i tid ljussignalen vid den obehagade övergången. Föraren, som var hemmahörande i Vallen, dödades ögonblickligen vid kollisionen och de sex svårast skadade fick föras till sjukhus, några med svåra frakturer och bestående men. Om inte föraren i sista sekunden observerat det framrusande tåget och gjort en gir, ansåg man att olyckan kunde ha fått betydligt allvarligare följder.

I mitten av 1950-talet sålde Adina och Leonard Andersson sina djur och avvecklade jordbruket. Adina avled 1966 och Leonard 1969. Båda hade fyllt 80 år. Hulda Andersson, Leonards syster, gifte sig med Evert Nilsson i Åoläisch. Hon var 92 år när hon dog 1985.

Holger avled 1986 och Maj, gift Hjalmarsson, 1987. Dagny, gift Lidström, bor nu i Luleå och Margit, gift Ahl, i Åtvidaberg. Sigvard Andersson med hustru Margareta bor i Håmbelgården och har glädjen att ha dottern Ingrid med familj boende i sin närhet. Ägare till gården är nu Ingrid och hennes bror Stig Andersson, som bor i Bergnäset.

Soldatnamnet Humbla kom under 1800-talet att knytas till Gäddviks by. Men de soldater Humbla, som gjorde tjänst för Måttsundsroten, fick sitt namn bevarat genom det gamla kronohemmanets namn. Och så länge vi sentida måttsundare använder dessa gårdsnamn, är många tidigare bybor inte helt glömda.

Min uppmaning är: Använd de gamla gårdsnamnen!

Nögårn (Nygårn)

Nögårn ligger vackert mitt i byn och vid Bybergets sluttning, men är nu obebodd. Ännu vackrare måste läget ha sett sig när huset byggdes och innan Långbackavägen, som ligger högre än huset och "slickar" bakre långväggen, kom till.

Sedan Nögårn blev ett eget hemman har det gått i arv genom fyra generationer. Den förste ägaren, Anders Gustaf Sandberg, gifte sig 1834 med Anna Lisa Pehrson från Gäddvik. Det första barnet, en son fick de inte behålla mer än två år. Senare föddes dottern Anna Gustafva. Makarna tog också hand om en liten pojke från nr 11 Häsch som blivit föräldralös.

Anna Gustafva Sandberg född 1841 gifte sig med Anders Magnus Näsval från Sundom och de blev nästa ägare av Nögårn. Maken fick förtroendeuppdraget att vara tolvman (nämndeman). Sju barn föddes i familjen. Det första barnet, en son, dog av kikhosta 5 månader gammal, men de övriga blev vuxna. Av deras fem döttrar blev fyra kvar i byn som hustrur åt olika hemmansägare. En dotter blev bosatt i Hertsön.

Yngst i barnskaran var Arvid Näsval. Han blev näste bonde i Nögårn. Hustrun Maria Adelia Larsson kom från Ersnäs. Arvid dog av lungsjukdom 1923. Han var då bara 40 år gammal. Fyra år senare dog hans äldsta dotter i samma sjukdom. Hon blev endast 20 år. En dotter hade dött i ettårsåldern. Kvar fanns sönerna Gustav och Fritz samt dottern Anna.

Gårdens bomärke blev detsamma som stamhemmanets utökat med en liten vimpel.

När fadern dog var de 15, 12 och 5 år gamla. Fritz blev bonde i Alvik där han bildade familj. Gustav Näsval förblev ogift men var den som senare övertog gården. Han drev jordbruket till 1942-43 då han anställdes vid Kallax flygstation. Modern dog i 80-årsåldern och Gustav var 78 år när han avled 1986. Nu är systern Anna Wenström och hennes familj ägare till hemmanet.

Ingrid Vikström

Ny i byn

Hej alla Måttsundare!

För er, som jag inte redan skällt ut, har jag blivit ombedd att presentera mig och min familj. Jag heter "Foppa" och är en glad och busig finnspets på 3 år. Min bror, "Simba", är en lat men tuff perserkatt, som jag älskar att jaga.

Min husse heter Peter och jobbar på Skanska som snickare. Hans dröm om att bygga sitt eget hus är förverkligad. Nu vill han helst ägna sig åt jakt och fiske och umgås med sin familj.

Matte Lisa jobbar på Telias mobila kundtjänst. På fritiden är hon ofta i Gäddvik, där hon tillsammans med "moffa" har 4 travhästar. Hon är dock för tjock för sin tävlingsdress, då jag väntar ett litet syskon till hösten....

Hela familjen stormtrivs i byn.

Vi syns!

Hälsn. "Foppa"

adress: Måttsundsvägen 769

TRAFIKSÄKERHET I MÅTTSUND

Här kommer en kort redovisning av läget avseende trafiksäkerhetsarbetet inom intresseföreningens trafikkommitté.

Arbetet har hittills inriktats på områdena belysning, hastighetsbegränsning och iordningställande av gång- och cykelbana.

Belysning

Enligt Tekniska nämndens beslut 1989-10-10 §114 skall:

- 1) Placering av lampor ske i samråd med byalaget som har att samråda med alla fastighetsägare inom byn om lampornas placering.
 - 2) Lampor sätts upp vid vägar som underhålls av stat eller kommun samt i vissa fall även efter enskilda vägar.
 - 3) Lampor skall betjäna fast bosatta personer (ej fritidshus). Speciellt bör beaktas exempelvis busshållplatser, trafiksäkerhetssynpunkter mm.
 - 4) Möjlighet måste finnas att utan större kostnad koppla in lampan på befintligt el-nät.
- * Kommunen har avdelat 250.000 kr för 2001. Detta räcker till ca 15 belysningsplatser i kommunen.
 - * Måttsund har 2 platser med på behovslistan:
Brändslan & busshållplatsen vid gångtunneln.
 - * Kommunens beslut tas 7:e juni
(enl. Göran Gabrielsson, Tekniska förvaltningen).

Hastighetsbegränsning

- * Polisen och kommunen har tillstyrkt vår ansökan om 50 km/tim längs väg 580.
- * Vägverket har avstyrkt ansökan.
- * Länsstyrelsen har avslagit ansökan.
- * Länsstyrelsens beslut har överklagats till högsta instans, d.v.s. Vägverkets huvudkontor i Borlänge.
- * Vägverkets beslut är försenat och kan inte väntas före november (enl. Margareta Mörck, Vv Borlänge).

Gång- och cykelbana (GC-väg)

- * Länsstyrelsen har infortrat förslag från länets kommuner på objekt för trafiksäkerhetsåtgärder på regionala vägar för utförande år 2002.

- * Luleå kommun har svarat (utan inbördes prioritering):
 - + GC-väg Alvik-Antnäs
 - + GC-väg Ersnäs-Antnäs
 - + Planskildhet (E4) Ersnäs
 - + GC-väg Bensbyn-Björkskatan
 - + GC-väg Kallax-Bergnäset
 - + GC-väg genom MÅTTSUND
- * Länsstyrelsens beslut tas 15:e juni (enl. Bo Erik Ekblom, Lst).

Utöver detta arbete har intresseföreningen varit initiativtagare till bildandet av ett nätverk bestående av skolbyarna Alvik (-Långnäs), Avan, Bensbyn, Ersnäs, Klöverträsk, Måttsund, Niemisel, Persön, Råneå och Vitå (Antnäs resp. Rutvik ännu inte med). Nätverket har tillsammans med Vägverket och kommunen bildat ett projekt som bl.a. syftar till att kartlägga behovet av åtgärder för att öka trafiksäkerheten främst för skolbarn. Projektets tidsplan är i stort:

- 1) Enkätundersökning före 1/6 genom skolans försorg
- 2) Sammanställning av enkäter före 1/9 genom Vägverkets försorg
- 3) Ev. trafikmätningar före 1/11 genom Vägverkets försorg
- 4) Organiserade diskussioner i resp. by med medverkan av kommunen och Vv före år 2002
- 5) Sammanställning av resp. bys förslag på åtgärder i prioritetsordning före år 2002
- 6) Redovisning av projektets resultat före 02-02-01

Förslagen på åtgärder enligt punkt 5 skall kategoriseras enligt nedan:

- + Anpassning av hastigheten
- + Iordningställande av GC-vägar
- + Förbättrad skyltning
- + Förbättrad belysning
- + Säkrare skolskjutsar
- + Minskad trafikmängd
- + Effektivare drift och underhåll

Kör försiktigt!

Håkan Edström
ledamot i trafikkommittéen

Folkmängden i Måttsund 2000

Folkmängd vid årets början	735
Födda 2000	9
Döda 2000	1
Inflyttade	41
Utflyttade	55
Folkmängd vid årets slut	729

Födda 2000

2000 01 02	Franzén, Alma Ida Emilia	Gultmalvägen 29
2000 03 18	Edström, Zelma Xiumin	Ollbacken 54
2000 04 17	Hermansson, Tim Björn	Måttsundsvägen 310
2000 08 02	Sundberg, Linus Viking	Måttsunds byaväg 201
2000 09 07	Gezelius, Gerda Emelie Lovisa	Långbackavägen 5
2000 09 07	Marklund, Linda Olivia	Långbackavägen 50 B
2000 10 16	Lahti, Anna Jennifer	Måttsundsvägen 761
2000 10 18	Westerberg, Ellen Frida Josefina	Gultmalvägen 25
2000 11 11	Edin, Erik Isak	Kläppvägen 13

Måttsunds äldsta 2001 01 01

1902 02 08	Sundqvist, <u>Berta</u> Alvina	Sörsundet 62
1902 12 18	Oscarsson, <u>Edit</u> Valborg Fredrika	Måttsundsvägen 735
1905 02 08	Sundström, <u>Berta</u> Amanda	Måttsunds byaväg 258
1911 02 14	Palmgren, <u>Elsa</u> Linnéa	Måttsunds byaväg 227
1914 02 17	Nordström, <u>Jenny</u> Sofia	Kallviken 29
1914 12 21	Öström, Johan <u>Einar</u>	Måttsunds byaväg 287
1916 07 05	Öström, <u>Gunhild</u> Helena	Måttsunds byaväg 287
1916 11 26	Palmgren, Hans Erik <u>Axel</u>	Måttsunds byaväg 227
1917 09 01	Rosendahl, <u>John</u> Valdemar	Myrbacken 51
1918 05 14	Johannesson, <u>Hildur</u> Maria	Eliasväg 7
1918 06 11	Sundberg, <u>Ingar</u> Gideon	Måttsunds byaväg 203
1918 09 30	Sundqvist, Nils <u>Ivar</u>	Måttsundsvägen 247
1919 07 26	Backman, Nils Gunnar <u>Sixten</u>	Långbackavägen 37
1919 11 01	Sandström, <u>Allan</u> Alexis	Måttsunds byaväg 268
1919 11 19	Vallström, <u>Nils</u> Gottfrid	Måttsundsvägen 251

Berta Sundqvist, Edit Oscarsson och Hildur Johannesson vistas på olika äldreboenden.

Måttsunds Intresseförenings årsplanering 2001

Av de aktiviteter Måttsunds intresseförening anordnar varje år, har när denna tidning läses, vissa redan klarats av. Det gäller då först samlingen vid majbrasan. Mycket folk kom, både bybor och andra. Här bjöds som vanligt på korv och grilleddar samt på kaffe, saft och dopp. På grund av att vädret länge varit lite surt, gick det från början trögt att få fart i brasan, men snart värmden den oss frusna riktigt bra. Vad som gladdde mig och ett antal hundar mest, var nog att inga smällare förekom detta år. Det blev en stor överraskning, för jag hade inte hört talas om detta nya förbud.

Nästa punkt i den planering som gjordes upp på aprilmötet var cykelutflykten till Gustatjärn den 23 maj. Vi samlades på skolgården ett antal cykelburna i alla åldrar. Några mötte upp efter vägen. Somliga valde bilen så långt det gick att åka. Ett trettiotal, de flesta måttsundsbor, men även några "utombys", traskande genom snårskogen, innan vi kom fram till målet, där Bertil Öström berättade om forna tiders fåbodliv, om bäverliv och om strömstaren som han haft turen att träffa på här.

Bertil Öström berättar för intresserade åhörare.

Den 9 juni var några barnfamiljer samlade vid badplatsen för att skotta, kratta och göra snyggt inför sommarens badliv.

De aktiviteter som ligger framför oss samt dess ansvariga är följande:

22 juli	Båtutflykt
Tomas och Monica Lejon
25 augusti	Måttsundsdagen
Eva Jonsson
1 september	Surströmmingsskiva
Peter Frykenfeldt
2 december	Adventskafé i Medborgarhuset
Lena Åström och Solveig Engström

En riktigt skön sommar
önskar
Måttsunds
Intresseförening

